

En EU-agenda för barnets rättigheter

Socialdepartementet

2011-03-21

Dokumentbeteckning

KOM(2011) 60

Meddelande från Kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: En EU-agenda för barnets rättigheter.

Sammanfattning

Kommissionen har lagt fram meddelandet En EU-agenda för barnets rättigheter. Syftet är att åter bekräfta det starka engagemanget från alla EU-institutioner och medlemsstater när det gäller att främja och skydda barns rättigheter i all relevant EU-politik och omsätta detta engagemang i konkreta resultat. Meddelandets utgångspunkt är att barnets rättigheter alltid ska beaktas i alla åtgärder på EU nivå som påverkar barn. Det ger uttryck för samma målsättning som vägleder den svenska regeringens barnrättspolitik liksom den av riksdagen nyligen godkända strategin för att förstärka barnets rättigheter i Sverige. Regeringen välkomnar därför kommissionens meddelande.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Kommissionen har i ett meddelande lagt fram en EU-agenda för barnets rättigheter. Meddelandet är en uppföljning av kommissionens meddelande från 2006 *Mot en EU-strategi för barnets rättigheter*¹. Kommissionen

¹Meddelande från kommissionen: Mot en EU-strategi för barnets rättigheter, KOM(2006) 367 slutlig, tillgänglig på:
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0367:FIN:EN:PDF>.

inrättade därigenom strukturer² för att stärka EU-institutionernas kapacitet att ta itu med frågor om barns rättigheter, lägga grunden för empiriskt underbyggda strategier och öka samarbetet med berörda aktörer.

EU:s åtagande att skydda och främja barnets rättigheter framgår bl.a. av Fördraget om Europeiska unionen och av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Alla medlemsstater har också ratificerat konventionen om barnets rättigheter.

1.2 Förslagets innehåll

Meddelandet innehåller allmänna principer vilka ska genomsyra arbetet som berör barns och deras rättigheter och aviserar konkreta insatser för barn inom vissa prioriterade områden.

En allmän grundläggande princip är att barnets rättigheter är en del av kommissionens strategi för Europeiska unionens tillämpning av stadgan om de grundläggande rättigheterna, som antogs den 19 oktober 2010³. Barnets rättigheter garanteras i artikel 24 i stadgan och omfattas således av den återkommande kontroll av respekten för de grundläggande rättigheterna som kommissionen utför på relevanta förslag till EU-lagstiftning.

Ytterligare en allmän princip är att politiken ska baseras på faktiska förhållanden. Kommissionen kommer att samarbeta med berörda aktörer för att ta fram grundläggande data och information som ska utgöra beslutsunderlag.

En tredje princip gäller samarbetet med berörda aktörer, inklusive medlemsstater. Kommissionen kommer att fortsätta dialogen med alla berörda aktörer genom det europeiska forumet för barns rättigheter, som sammanträder regelbundet. Kommissionen kommer också att fortsätta att stödja medlemsstaterna ansträngningar genom att främja utbyte av bästa praxis, samarbete och kommunikation med och mellan de nationella myndigheter som ansvarar för att skydda och främja barns rättigheter.

De konkreta insatser för barnets rättigheter som aviseras är:

a. Insatser för ett rättsväsende som tar hänsyn till barns behov. Kommissionen kommer att bidra till att göra rättssystemen i EU mer anpassade till barns behov, bland annat genom att:

²Europeiskt forum för barns rättigheter och dess styrgrupp, kommissionens avdelningsövergripande arbetsgrupp, kommissionens samordnare för barns rättigheter.

³Strategi för Europeiska unionens konkreta tillämpning av stadgan om de grundläggande rättigheterna, KOM(2010) 573 slutlig, 19 oktober 2010, tillgänglig på: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0573:FIN:EN:PDF>.

1. under 2011 lanta ett förslag till direktiv om brottsoffers rättigheter, som höjer nivån av skydd för sårbara offer, inklusive barn,
2. under 2012 lägga fram ett förslag till direktiv om särskilda rättssäkerhetsgarantier för sårbara misstänkta och tilltalade, inbegripet barn,
3. senast 2013 se över den EU-lagstiftning som ska underlätta erkännande och verkställighet av avgöranden om föräldraansvar, i syfte att i barnens intresse se till att avgöranden kan erkännas och verkställas så snabbt som möjligt, om lämpligt genom införande av gemensamma miniminormer,
4. främja användning av Europarådets riktlinjer om rättssystem som tar hänsyn till barns behov, och beakta dessa i framtida rättsliga instrument på civilrättens och straffrättens områden,
5. stödja och uppmuntra utveckling av fortbildningsinsatser på EU-nivå för domare och andra berörda yrkesgrupper, i syfte att öka insikterna om hur barnen kan delta på bästa sätt i rättssystemen.

b. Starkare skydd för utsatta barn. Kommissionen kommer bl.a. att:

6. stödja utbytet av bästa praxis och en förbättrad fortbildning för förmyndare, offentliga myndigheter och andra aktörer som står i nära kontakt med ensamkommande barn (2011–2014);
7. ta särskild hänsyn till barnens behov inom EU-ramen för nationella strategier för integration av romer, som ska antas våren 2011, och främja en mer effektiv användning av strukturfonderna för att integrera den romska befolkningen,
8. uppmuntra och stödja alla medlemsstater i arbetet med att få journumret 116 000 för försvunna barn och larmsystemet för försvunna barn i full funktion så snabbt som möjligt (2011–2012),
9. stödja medlemsstater och andra aktörer när det gäller att stärka förebyggande insatser och stärka barnens ställning och deltagande för att motverka mobbning, exponering för skadligt innehåll och andra risker på nätet, särskilt genom programmet för ett säkrare Internet och samarbete med branschen genom självreglerande initiativ (2009–2014).

c. Insatser för ett barnperspektiv i EU:s yttre åtgärder.

EU är fast besluten att prioritera insatser för att också i sina yttre åtgärder främja och skydda barns rättigheter⁴. Kommissionen kommer att fokusera särskilt på insatser för att bekämpa våld mot barn, barnarbetet, förekomsten

⁴2006 års meddelande mot en EU-strategi för barnets rättigheter ledde till utarbetandet av en övergripande strategisk ram för EU:s yttre insatser, inklusive meddelandet "En särskild plats för barnen i EU:s yttre åtgärder" och det åtföljande arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar om barn i nöd- och krisituationer (2008), EU:s riktlinjer om barns rättigheter (2007), EU:s riktlinjer om barn och väpnade konflikter (2003, uppdaterade 2008), rådets slutsatser om barn i utvecklingsmiljöer och humanitära miljöer (2008) och rådets slutsatser om barnarbete (2010).

av barn i väpnade konflikter och barnsexturism. I detta syfte synnerhet ska EU:

2010/11:FPM82

10. fortsätta genomföra 2007 års EU-riktlinjer om att skydda och främja barns rättigheter inriktade på att bekämpa alla former av våld mot barn. EU kommer också att utvärdera genomförandet av riktlinjerna. EU kommer vidare att genomföra sina riktlinjer om barn i väpnade konflikter på grundval av 2010 års reviderade genomförandestrategi.

d. Barns delaktighet och medvetandehöjande åtgärder

Kommissionen planerar också insatser för att öka barnens delaktighet och deras kunskap om EU. För detta ändamål ska kommissionen under 2011:

11. skapa en enda ingång på webbportalen *Europa* för information till barn om EU och om barns rättigheter. Denna enda ingång kommer att ge lättillgänglig information som kan förstås av barn i olika åldersgrupper och användas av föräldrar och lärare för att söka information och undervisningsmaterial.

Avslutningsvis uppmanas EU-institutionerna och medlemsstaterna att förnya sina åtaganden att öka ansträngningarna för att skydda och främja barns rättigheter. Kommissionen kommer att se över genomförandet av EU:s agenda för barns rättigheter i samband med sin årliga rapport om tillämpningen av stadgan.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Meddelandet om en EU-agenda för barnets rättigheter innehåller inga förslag på regleringar. Det görs dock hänvisningar till framtida rättsakter, exempelvis förslag till direktiv om brottsoffers rättigheter, förslag till direktiv om särskilda rättssäkerhetsgarantier för sårbara misstänkta och tilltalade samt en översyn av EU-lagstiftning som ska underlätta erkännande och verkställande av avgöranden om föräldraansvar.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

En EU-agenda för barnets rättigheter förväntas genomföras inom kommissionens och unionens existerande budgetramar.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Den grundläggande utgångspunkten i EU-agenda för barnets rättigheter är att barnets rättigheter alltid ska beaktas i alla EU- åtgärder som påverkar barn.

Det är också utgångspunkten för regeringens barnrättspolitik som bl.a. kommit till uttryck i den av riksdagen nyligen godkända strategin för att förstärka barnets rättigheter (Prop. 2009/10:232, Strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige). Regeringen välkomnar att kommissionen i meddelandet har kunnat konkretisera erfarenheterna av en flerårig dialog med medlemsstaterna, det civila samhället samt barn och ungdomar. Regeringen anser att meddelandet utgör ett viktigt steg i unionens arbete för barnets rättigheter.

Regeringen välkomnar särskilt kommissionens vilja att anlägga ett barnrättsperspektiv på alla åtgärder inom EU som rör barn samt förmedla erfarenhetsutbyte mellan medlemsländerna i arbetet med att främja och skydda barnets rättigheter.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Inga medlemsstater har ännu delgett officiella ståndpunkter gällande strategin.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentet har ännu inte yttrat sig kring meddelandet.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Kommissionens meddelande har ej sänts på remiss.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Inte tillämpligt

4 Övrigt

2010/11:FPM82

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

4.2 Fackuttryck/termer